

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра обліку і аудиту

06-02-323М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять і самостійної роботи з навчальної
дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні» для
здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за
освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІЕМ
Протокол № 1
від 19.09.2022 р.

Рівне – 2022

Методичні вказівки для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Левицька С. О. – Рівне : НУВГП, 2022. – 78 с.

Укладач: Левицька С. О., д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту.

Відповідальний за випуск: Позняковська Н. М., к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту.

Керівник групи забезпечення спеціальності 071 «Облік і оподаткування»:

Осадча О. О., д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту.

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
Змістовий модуль 1. Сутність та місце облікової інформації в управлінні	7
Змістовий модуль 2. Облікове забезпечення соціально-екологічної збалансованості господарської діяльності.....	31
Підготовка до контрольних заходів.....	63
Список рекомендованих джерел.....	76

© С. О. Левицька, 2022

© НУВГП, 2022

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні»: формування системи знань з підготовки обліково - звітної інформації як основи для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління суб'єктом господарської діяльності.

Завдання: вивчення концептуальних засад використання бухгалтерського обліку як інформаційного джерела для управління підприємством (організацією, установою); набуття вмінь щодо побудови та трансформації бухгалтерського обліку в системі управління суб'єктом.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність теоретичних та практичних аспектів формування облікової інформації на основі вимог та принципів нормативних документів з організації та методики обліку, МСФЗ, НП(С)БО, НПСБОДС, аналізу показників фінансових звітів для управління економічним суб'єктом.

Після вивчення дисципліни студент повинен:

знати принципи та методологічні особливості обліку господарських операцій, формувати та використовувати обліково-аналітичну інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління суб'єктом у цілях підвищення результативності та соціально-екологічної відповідальності підприємницьких та непідприємницьких організацій;

вміти:

- аналізувати фінансові та нефінансові показники для формування релевантної інформації в цілях прийняття оперативних та стратегічних управлінських рішень; розробляти внутрішньо фірмові положення (стандарти) інтегрованого управління, форми управлінської та іншої внутрішньої звітності суб'єктів господарювання;

- володіти інвестиційно-інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки, надання та оприлюднення облікової інформації для потреб управління;

- визначати інформаційні потреби користувачів обліково-аналітичної інформації в управлінні, надавати управлінському персоналу об'єктивну, повну інформацію цільового спрямування як інформаційну основу ефективної системи менеджменту організації фінансово-господарської діяльності суб'єкта в сучасних умовах формування ринкових відносин.

Студенти також повинні вміти: формувати наукові результати, логічно обґрунтовувати свою наукову позицію, публічно виступати в процесі апробації наукових результатів, виявляти комунікаційні якості, вміння формувати власну думку та приймати раціональні рішення щодо їх апробації на практиці, обґрунтовувати та доносити власні висновки та переконання;

Вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні» надасть можливість здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» оволодіти наступними **компетентностями**:

1) здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

2) здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

3) здатність формувати та використовувати обліково-звітну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління суб'єктом господарської діяльності в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу;

4) здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання (як приватного сектору економіки, так і органів державного сектору).

Викладання навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік в управлінні» забезпечить такі **результати навчання**:

- володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання;

- визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні суб'єктом, надавати консультації

управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації;

- формувати фінансову звітність за національними та міжнародними стандартами для суб'єктів господарювання на корпоративному рівні, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень; збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень оперативного та стратегічного рівнів;

- готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання, інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

Таблиця 1

Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид заняття	Бали
1. Поточна складова оцінювання	
1.1.1. Лекційне заняття 1. Сутність та місце облікової інформації в управлінні господарською діяльністю.	2
1.1.2. Лекційне заняття 2. Бухгалтерський облік в інформаційні системі управління господарською діяльністю.	2
1.1.3. Лекційне заняття 3. Облікове забезпечення на етапах прогнозування та прийняття управлінських рішень.	2
1.1.4. Лекційне заняття 4. Альтернативи ефективно запровадження фінансового моніторингу, податкового менеджменту	2
1.1.5. Лекційне заняття 5. Збалансована система показників у формуванні ризико-орієнтованого внутрішнього аудиту /контролю.	2
1.1.6. Лекційне заняття 6. Управління сталим розвитком господарської діяльності: використання облікових інструментів	2

1.1.7. Лекційне заняття 7. Управлінські підходи до обліково - аналітичного забезпечення за видами діяльності.	2
1.1.8. Лекційне заняття 8. Сучасні підходи до формування управлінського лідерства	2
1.2.1. Практична робота 1. Інтегрована система бухгалтерського обліку: роль, призначення, організаційно-методичні особливості. Розв'язування тестових завдань, задач	5
1.2.2. Практична робота 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління суб'єкта. Розв'язування тестових завдань, задач	5
1.2.3. Практична робота 3. Принципи, методики і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності. Розв'язування задач	5
1.2.4. Практична робота 4. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства Розв'язування тестових завдань, задач.	5
1.2.5. Практична робота 5. Збалансована система показників у формуванні обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою та непідприємницькою діяльністю. Розв'язування тестових завдань, задач.	5
1.2.6. Практична робота 6. Бухгалтерський облік для прийняття екологічних та соціальних рішень. Розв'язування тестових завдань, задач	5
1.2.7. Практична робота 7. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками підприємницької діяльності. Розв'язування задач	5
1.3. Самостійна робота	9
Всього поточна складова оцінювання:	60

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Сутність та місце облікової інформації в управлінні.

Тема 1. Сутність та місце облікової інформації в управлінні господарською діяльністю.

План заняття:

1.Методична складова інформаційного забезпечення в розрізі підсистем господарського обліку суб'єктів державного та недержавного секторів економіки.

2. Методологія обліку господарської діяльності підприємств різних форм власності, суб'єктів державного сектора.

3.Визначення методу, методології та процедури облікового процесу.

4.Інформаційне забезпечення менеджменту організації збалансованої операційної діяльності. Економічна вигода інформаційного ресурсу: оцінка, облік.

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: вивчення студентами загальних засад організації та методики інтегрованої системи обліку суб'єктів державного та недержавного секторів економіки .

Завдання 1.1

Завдання: перевірити на предмет повноти та правомірності наведені в табл. 2 взаємозв'язки

Таблиця 2

Взаємозв'язок рівнів облікової політики та її чинників

Чинники облікової політики	Рівні облікової політики
Системита форми розрахунків з постачальниками, покупцями	Підприємство /установа
Взаємини з контролюючими, фінансовими	Підприємство

структурами	/установа
Розвиток мережевих технологій	Міжнародний
Система оприлюднення зовнішньої звітності	Підприємство /установа
Загальноекономічна ситуація в державі	Державний
Рівень розвитку ринкових відносин	Державний
Рівень інтеграції економіки у міжнародне та європейське співтовариство	Державний
Юридичне середовище	Галузева
Ступінь взаємодії міжнародних та національних стандартів обліку і звітності	Державний
Форма власності та організаційно-правова форма підприємства	Підприємство /установа
Види діяльності	Підприємство /установа
Податкова політика	Державний
Рівень кваліфікації кадрів	Підприємство /установа
Національні особливості	Державний
Організаційна структура управління та структурних підрозділів	Підприємство /установа
Кількість господарських операцій, обсяги діяльності, обсяг продажу	Підприємство /установа
Глобалізаційні процеси	Міжнародний
Особливості оподаткування виду діяльності	Галузева
Ступінь демократизації суспільства	Державний
Поточна та довгострокова мета підприємництва	Підприємство /установа
Ступінь матеріально-технічного оснащення (комп'ютерна техніка, програмне забезпечення)	Підприємство /установа
Транснаціоналізація бізнесу	Міжнародний
Технологічні особливості виробництв (промислові підприємства), особливості організації постачання та збуту	Галузева
Стан законодавства, перспективи його	Державний

зміни	
-------	--

Завдання 1.2

В таблиці подані операції будівельного підприємства за звітний період (будівництво ведеться на трьох об'єктах) .

Завдання:

1. Показати облік операцій.

2. Визначити суму витрат звітного періоду.

3. Обґрунтувати рекомендації: щодо ведення субрахунків аналітичного обліку, виокремлення центрів відповідальності, можливої уніфікації наказу про облікову політику підприємства.

Таблиця 3

№ з.п.	Зміст операції	сума, грн.	Кореспондуючий рахунок		Витрати
			Дт	Кт	
1	2	3	4	5	6
1	Проведена оплата за отриману в попередніх періодах електроенергію для адмінкорпусу на суму 4800 грн. (в т.ч. ПДВ-800 грн.).				
2	Оплачено аудиторській фірмі за отриману в звітному місяці консультацію вартістю 660грн.(в тому числі ПДВ - 110грн.)				
3	Здійснена попередня оплата за будівельні матеріали, які будуть отримані в наступних періодах - 5400 грн. (в тому числі ПДВ – 900 грн.)				

4	Отримані, але не оплачені послуги по водопостачанню будмайданчика вартістю 3600 грн.(в тому числі ПДВ – 600грн.)				
5	Отримана реклама, яка була оплачена в попередньому періоді на суму 600 грн. (в тому числі ПДВ – 100грн.)				
6	Перераховано банку за касове обслуговування в звітному періоді 100 грн.				
7	Списане пальне на обслуговування будівельних машин собівартістю 4000 грн.				
8	Нарахований земельний податок за звітний місяць, 3000 грн.				
9	Нарахована заробітна плата робітникам будівельних майданчиків – 400000грн.				
10	Нарахований знос будівельних машин на суму 2000 грн.				
11	Списана недостача будматеріалів понад норми на суму 10000грн.				
12	Виплачена заробітна плата працівників, задіяних на обслуговуванні будівельних машин і механізмів за минулий місяць – 10000грн.				

Питання для обговорення:

1. Поняття «інтегрована система бухгалтерського обліку (ІСБО)» складові, організаційно-методична сутність (Ваша думка).
2. Окресліть основні питання інтеграції підсистем ІСБО.

3. Як розглядається ІСБО в контексті особливостей діяльності державного та недержавного секторів економіки?

4. Назвіть особливості організації управлінського обліку в контенті ІСБО.

5. Основні елементи облікової політики, що впливають на оцінку активів суб'єкта .

6. Дайте характеристику поняття «інтегрована система обліку як інформаційна основа інтегрованої звітності» .

7. Охарактеризуйте альтернативи уніфікації методів обліку активів в розрізі підсистем ІСБО.

8. Охарактеризуйте альтернативи уніфікації методів обліку капіталу в розрізі підсистем ІСБО.

9. Охарактеризуйте альтернативи уніфікації методів обліку фінансових результатів в розрізі підсистем ІСБО.

10. Перерахуйте користувачів зовнішньої звітності для суб'єктів господарської діяльності в залежності від їх класифікації.



Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу: [1; 2; 3; 4; 8, P1].

Тема 2. Бухгалтерський облік в інформаційні системі управління господарською діяльністю.

План заняття:

1. Основні засади та нормативне регулювання бухгалтерського обліку підприємницької/непідприємницької діяльності.

2. Особливості підсистем інтегрованої системи господарського обліку: бухгалтерський (базовий), внутрішньогосподарський (управлінський), статистичний, податковий облік господарських операцій.

3. Рекомендована структура наказу про облікову політику для підприємств - платників податків і зборів.

4. Критерії ефективності документаційних процесів на підприємствах.

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: формування професійних вмінь і навичок студентів щодо забезпечення оптимальних методичних та організаційних підходів для ефективного функціонування підсистем ІСБО.

Завдання 2.1

В таблиці 3 наведено рекомендовану структуру наказу про облікову політику суб'єкта господарської діяльності. Обґрунтуйте альтернативи щодо уніфікації методів обліку в залежності від характеру господарської діяльності («+» - можлива уніфікація)

Таблиця 4

№ з\п	Питання, які потребують визначення та затвердження	Для суб'єктів господарювання	
		що займаються підприємницькою діяльністю	що займаються не підприємницькою діяльністю
1	2	3	4
<i>Рекомендовані Міністерством фінансів України</i>			
1.	Методи оцінки вибуття запасів		
2.	Періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів		
3.	Порядок обліку та розподілу транспортно-заготівельних витрат		
4.	Окремий субрахунок обліку транспортно-заготівельних витрат		
5.	Методи амортизації необоротних активів		
6.	Вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів		

№ з\п	Питання, які потребують визначення та затвердження	Для суб'єктів господарювання	
		що займаються підприємницькою діяльністю	що займаються не підприємницькою діяльністю
1	2	3	4
7.	Застосування класу 8 або 9 Плану рахунків бухгалтерського обліку		
8.	Періодичність зарахування сум до оцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку		
9.	Метод обчислення резерву сумнівних боргів		
10.	Перелік створюваних забезпечень майбутніх витрат і платежів		
12.	Порядок оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг		
12.	Сегменти, пріоритетного виду сегмента, засади ціноутворення у внутрішньогосподарських розрахунках		
13.	Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, базу їх розподілу		
14.	Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)		
15.	Порядок визначення ступеню завершеності робіт за будівельним контрактом		
16.	Дата визнання придбаних в результаті систематичних операцій		

№ з\п	Питання, які потребують визначення та затвердження	Для суб'єктів господарювання	
		що займаються підприємницькою діяльністю	що займаються не підприємницькою діяльністю
1	2	3	4
	фінансових активів		
17.	База розподілу витрат за операціями з інструментами власного капіталу		
18.	Поріг суттєвості щодо окремих об'єктів обліку		
19.	Переоцінка (індексація) необоротних активів		
20.	Періодичність відображення відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань		
21.	Окремий баланс філій та інших відокремлених підрозділів суб'єкта		
	<i>Обумовлені нормативною системою організації облікового процесу (додатково до рекомендацій Мінфіну)</i>		
22.	Відповідність принципам національних Положень бухгалтерського обліку		
23.	Склад комісії для визначення строку корисного використання необоротних активів, вибору методу їх амортизації		
24.	Робочий план рахунків (з субрахунками аналітичного обліку)		
25.	Переоцінка запасів		
26.	Порядок оприбуткування матеріальних цінностей, одержаних на безоплатній основі		

№ з\п	Питання, які потребують визначення та затвердження	Для суб'єктів господарювання	
		що займаються підприємницькою діяльністю	що займаються не підприємницькою діяльністю
1	2	3	4
27.	Оприбуткування та списання дорогоцінних металів		
28.	Форми самостійно створених первинних документів		
29.	Програмне забезпечення для автоматизованої обробки даних (ліцензійний номер)		
30.	Перелік осіб, які мають право підпису первинних документів (платіжно-розрахункових, документів на зовнішнє переміщення матеріальних цінностей)		
31.	Умови зберігання первинних документів та облікових регістрів		
32.	Перелік осіб, що зобов'язані здійснювати внутрішній контроль (внутрішній аудит) результатів обліку та даних звітності		

Завдання 2.2

Завдання: визначити напрями інформаційного забезпечення за наведеними категоріями користувачів: власники; менеджери; працівники; державні органи; дебітори; кредитори; потенційні інвестори.

Розв'язок

Користувачі	Інтереси користувачів
--------------------	------------------------------

	Прагнуть максимізувати прибутковість підприємства з метою отримання вищих дивідендів та зростання курсу акцій
	Прагнуть до зменшення прибутковості, оскільки бажають отримувати більшу заробітну плату та інші заохочення, що здійснюються за рахунок прибутку
	Прагнуть отримати реальну, достовірну інформацію про фінансовий стан та прибутковість підприємства
	Прагнуть максимізувати прибутковість підприємства з метою отримання відсотків та інших премій
	Прагнуть до отримання інформації про зменшення прибутковості підприємства з метою отримання відстрочки платежів
	Прагнуть отримати реальну, достовірну інформацію про фінансовий стан та прибутковість підприємства

Питання для обговорення:

1. Охарактеризуйте склад кожного рівня системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку.
2. На яких суб'єктах державного сектора економіки поширюються НПСБОДС? Яка їх особливість?
3. Визначте основні нормативно-правові документи у системі регулювання бухгалтерського обліку суб'єктів державного та недержавного секторів економіки.
4. З чим пов'язані істотні зміни в основних методологічних принципах, якими раніше керувалися суб'єкти державного сектора економіки України?
5. Які документи є основними в системі регулювання бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання?
6. До чієї компетенції віднесено порядок обліку і складання звітності для суб'єктів державного сектора?
7. Хто наділений повноваженнями щодо встановлення порядку ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності про виконання бюджетів та госпрозрахункових операцій бюджетних установ?
8. Наведіть причини, які ускладнюють впровадження дієвої системи ІСБО.

9. Що є пріоритетним в системі менеджменту в процесі узагальнення облікових даних на звітну дату?

10. Перелічіть заходи щодо удосконалення нормативно-правової бази бухгалтерського обліку як цілісної системи обліково-аналітичного забезпечення управлінців.



Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу: [1;2; 4; 6, Розділ III; V].

Тема 3. Облікове забезпечення на етапах прогнозування та прийняття управлінських рішень.

План заняття:

1. *Принципи та якісні характеристики фінансової звітності.*
2. *Управлінська роль приміток до річної фінансової звітності: загальні вимоги до складу Приміток, групи інформації для розкриття в Примітках.*
3. *Організаційні засади підготовки внутрішньої управлінської звітності.*
4. *Особливості обліку та звітності центрами відповідальності (на прикладі ЦВ «Витрати»).*
5. *ЦВ «Виручка (реалізація, збут)», ЦВ «Прибуток», ЦВ «Інвестиції (фінансування, постачання)». Оцінювання очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень.*

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: формування професійних вмінь і навичок студентів з обліку та підготовки управлінської звітності.

Завдання 3.1

Завдання

1. Показати облік операцій для визначення кінцевого фінансового результату.
2. Визначити характер та розмір розрахунків з бюджетом по податку на прибуток.

3. Надати пропозиції по використанню отриманого прибутку/погашенню непокритих збитків (умовно – за результатами наведених операцій), якщо на початок звітнього періоду нерозподілений прибуток становив 12000 грн.

4. Навести рекомендації щодо створення центрів відповідальності за показниками соціально відповідального бізнесу.

Таблиця 5

Господарські операції підприємства в звітному періоді

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Фінансовий облік		Податковий облік	
			Дт	Кт	ПД	ПВ
1	2	3	4	5	6	7
1.	Перераховано постачальнику авансовий платіж за сировину	48000,00				
2.	Відображено податковий кредит з ПДВ	?				
3.	Оприбутковано на склад сировину (при прийманні сировини виявлено недостачу у кількості 250 кг із 40 т)	?				
4.	Закрито розрахунки за податковим кредитом з ПДВ	?				
5.	Виставлено претензію постачальнику	?				
6.	Здійснено взаєморозрахунок	?				
7.	Допоставлено сировину постачальником	?				
8.	Закрито розрахунки	?				

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Фінансовий облік		Податковий облік	
			Дт	Кт	ПД	ПВ
1	2	3	4	5	6	7
	за ПДВ у вартості доставленої сировини					
9.	Оприбутковано безоплатно отримані офісні меблі	3200,00				
10.	Уведено в експлуатацію офісні меблі (встановлено строк експлуатації 48 місяців)	?				
11.	Нараховано амортизацію	?				
12.	Зменшено додатковий капітал і визнано дохід пропорційно до суми амортизації	?				
13.	Отримано аванс від покупця	18000				
14.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	?				
15.	Відвантажено готову продукцію (собівартість реалізації 11800)	?				
16.	Закрито розрахунки за ПДВ	?				
17.	Відображено зарахування заборгованості	?				
18.	Віднесення на фінансовий результат	?				
19.	Безоплатно передано	?				

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Фінансовий облік		Податковий облік	
			Дт	Кт	ПД	ПВ
1	2	3	4	5	6	7
	шліфувальний станок (звичайна ціна – 4800 грн., без ПДВ, ЗВ – 2200 грн., сума нарахованого зносу 1500 грн.)					
20.	Відображено дохід від надання транспортних послуг згідно акту, в т.ч. ПДВ	6000				
Разом:			X	X		

Завдання 3.2.

Завдання:

1. Показати облік операцій з метою визначення кінцевого фінансового результату.
2. Визначити характер та розмір розрахунків з бюджетом по податку на прибуток.
3. Надати пропозиції по використанню отриманого прибутку/погашенню непокритих збитків (умовно – за результатами наведених операцій), якщо на початок звітного періоду нерозподілений прибуток становив 15000 грн.
4. Навести рекомендації щодо доцільності створення центрів відповідальності за основними виробничими показниками

Таблиця 6

Господарські операції підприємства в звітному періоді

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Фінансовий облік		Податковий облік	
			Дт	Кт	ПД	ПВ
1	2	3	4	5	6	7
1.	Отримано аванс	30000,00				

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Фінансовий облік		Податковий облік	
			Дт	Кт	ПД	ПВ
1	2	3	4	5	6	7
	від покупця					
2.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	?				
3.	Відвантажено готову продукцію (собівартість реалізації 19200,00)	?				
4.	Закрито розрахунки за ПДВ	?				
5.	Відображено зарахування заборгованості	?				
6.	Віднесення на фінансовий результат	?				
7.	Списано ЗВ автомобіля	16000				
8.	Списано суму зносу	11000				
9.	Оплачено витрати на зняття автомобіля з реєстрації	630,00				
10.	Списано витрати на зняття автомобіля з реєстрації	?				
11.	Оприбутковано запчастини, отримані в	280,00				

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Фінансовий облік		Податковий облік	
			Дт	Кт	ПД	ПВ
1	2	3	4	5	6	7
	результаті розбирання автомобіля					
12.	Нараховано заробітну плату працівникам, задіяним в ліквідації	1200,00				
13.	Нараховано ЄСВ на заробітну плату (22%)	?				
14.	Сформовано фінансовий результат	?				
15.	Отримано передоплату від нерезидента за продукцію (курс НБУ – 28,0 грн/дол)	\$12000				
16.	Нараховано дохід при відвантаженні продукції нерезиденту (курс НБУ – 28, 0 грн/дол.)	\$12000				
17.	Перераховано суму для сплати митного оформлення	982,20				
18.	Сформовано собівартість реалізованої продукції	180600,00				

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Фінансовий облік		Податковий облік	
			Дт	Кт	ПД	ПВ
1	2	3	4	5	6	7
19.	Включено до складу витрат на збут суму, сплачену за митне оформлення	?				
20	Здійснено зарахування взаємних заборгованостей	?				
21.	Визнано витрати на збут витратами звітнього періоду	?				
22.	Віднесення на фінансовий результат	?				
Разом:			X	X		

Питання для обговорення:

1. У чому полягає сутність організації управлінського обліку?
2. Розкрийте зміст терміну «організація центрів відповідальності» в контексті управлінського обліку .
3. Якими документами регламентується порядок організації та ведення управлінського обліку для суб'єкта ?
4. Перерахуйте концептуальні основи організації управлінської звітності.
5. З яких етапів складається організація управлінського обліку як складової ІСБО ?
6. Як ви розумієте різницю між поняттями «центр відповідальності «Витрати»» та «центр «Витрати» ?
7. Назвіть суперечності, що існують на даний час у веденні управлінського обліку.

8. Охарактеризуйте проблему узгодження бухгалтерського та внутрішньогосподарського / управлінського обліку.

9. Що характерно для організації ІСГО, складовою якого є управлінський облік?

10. Які методичні та організаційні питання міжнародної практики ведення управлінського обліку доцільно імплементувати сьогодні суб'єктами України?



Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу: [2; 4; 6, Розділ III; 9].

Тема 4. Альтернативи ефективного запровадження фінансового моніторингу, податкового менеджменту

План заняття:

- 1. Облікова політика в ціноутворенні.*
- 2. Мета та завдання процесів фінансового моніторингу, ідентифікація та облік «порогових», «підозрілих» операцій.*
- 3. Практика та нормативне регулювання процесів трансфертного ціноутворення як об'єктів оподаткування.*
- 4. Методи розрахунку трансфертних цін. Практичне застосування трансфертних цін: обліковий та податковий підходи.*
- 5. Поняття контрольованих операцій відповідно до Податкового кодексу України.*

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: формування професійних вмінь і навичок студентів з документування, аналітичного обліку та звітності об'єктів оподаткування та фінансового моніторингу суб'єкта.

Завдання 4.1

Завдання

Обгрунтуйте управлінські рішення з питань:

1. Затвердження елементів наказу про облікову політику підприємства – платника податків (вибір оптимальних методів, меж

вартісної суттєвості тощо. Наведіть альтернативи введення субрахунків аналітичного обліку.

2. Наведіть приклади тестів для порогових та підозрілих операцій як об'єктів фінансового моніторингу. Проведіть реформацію фінансових результатів звітного періоду. Визначте можливість використання отриманого в звітному періоді прибутку (погашення збитку).

3. Вкажіть на доходи на витрати, які відповідно до Податкового Кодексу України не будуть враховуватись в звітному періоді для підприємства-платника податку на прибуток.

Господарські операції малого підприємства – платника податку на прибуток

ДОХОДИ

1. Доходи

1. Реалізовано готову продукцію за готівкову оплату по ціні 360000 грн. з ПДВ (собівартість реалізації - 285000 грн.).

Дт 301 – Кт 701 – 360000

Дт 701 – Кт 641 – 60000

Дт 701 – Кт 791 – 300000

Дт 901 – Кт 26 – 285000

Дт 791 – Кт 901 – 285000

Операційний дохід без ПДВ (П(С)БО 15) – 300000

Собівартість реалізації (П(С)БО 16) - 285000

2. Реалізовано послуги на умовах оплати в наступних періодах вартістю 270000 грн. з ПДВ. Собівартість реалізованих послуг – 216000 грн..

Дт 361 – Кт 703 – 270000

Дт 703 – Кт 641 – 45000

Дт 703 – Кт 791 – 225000

Дт 903 – Кт 23 – 216000

Дт 791 – Кт 903 – 216000

Операційний дохід без ПДВ (П(С)БО 15) – 225000

Собівартість реалізації (П(С)БО 16) – 216000

3. Реалізовано пальне по безготівковому розрахунку на суму 72000 грн. з ПДВ. Собівартість реалізованого палива (балансова вартість) – 48000 грн.

Дт 311 – Кт 712 – 72000

Дт 712 – Кт 641 – 12000

Дт 712 – Кт 791 – 60000

Дт 943 – Кт 203 – 48000

Дт 791 – Кт 943 – 48000

Операційний дохід без ПДВ (П(С)БО 15) - 60000

Інші операційні витрати (П(С)БО 16) – 48000

4. Реалізовано товари з магазину по авансових платежах в попередніх періодах вартістю 108000 грн. з ПДВ (ціна придбання – 84000 грн.).

Отримання авансу в *попередніх періодах*:

Дт 311 – Кт 681 – 108000

Дт 643 – Кт 641 - 18000

Зобов'язання по ПДВ – 18000

Відвантаження в *звітному періоді*:

Дт 681 – Кт 702 – 108000

Дт 702 – Кт 643 – 18000

Дт 702 – Кт 791 – 90000

Дт 902 – Кт 282 – 108000

Дт 285 – Кт 902 – 24000 (108000-84000)

Дт 791 – Кт 902 – 84000

Операційний дохід без ПДВ (П(С)БО 15) – 90000

Собівартість реалізації (П(С)БО 16) - 84000

5. Відшкодовано покупцю вартість повернутого товару за ціною 1800 грн. з ПДВ, собівартістю 1200.

Кт 301 – Дт 704 – 1800

Кт 704 – Дт 791 – 1500

Кт 704 – Дт 641 – 300

Кт 791 – Дт 902 – 1200

Кт 902 – Дт 281 – 1200

Сторнування операційних доходів (П(С)БО 15) – (1500 - 1200)

Коригування (сторнування) податкових зобов'язань – (300)

6. Отримано штрафи за виставленими претензіями на суму 2100 грн.

Дт311 – Кт715 – 2100 грн.

Дт715 – Кт791 – 2100грн.

Операційний дохід (П(С)БО 15) – 2100

7. Оприбутковано надлишки запчастин виробничого призначення, виявлені при інвентаризації, на суму 3000 грн.

Дт 207 – Кт 719 – 3000.

Дт 719 – Кт 791 – 3000

Інший операційний дохід (П(С)БО 15) – 3000.

8. Отримано безкоштовно будівельні матеріали за справедливою вартістю 2400 грн., балансовою вартістю (за даними обліку передавача) 1500 грн.

Дт 205 – Кт 718 – 2400

Дт 718 – Кт 791 – 2400

Інший операційний дохід (П(С)БО 15) - 2400

9. Отримано від банку кошти (нараховані відсотки відповідно до умов касового обслуговування) на суму 3300 грн.

Дт 311 – Кт – 719 – 3300

Дт 719 – Кт 791 – 3300

Інший операційний дохід (П(С)БО 15) – 3300

10. Реалізовано автомобіль виробничого призначення первісною вартістю 120000грн., сумою нарахованого зносу 90000 грн., за реалізаційною ціною 72000 грн. з ПДВ (оплата - в наступних звітних періодах).

Дт 131 – Кт 105 – 90000

Дт286 – Кт 105 – 30000

Дт 943 – Кт 286 – 30000

Дт 791 – Кт 943 – 30000

Дт 361 – Кт 712 – 72000

Дт 712 – Кт 641 – 12000

Дт 712 – Кт 791 – 60000

Інший операційний дохід (П(С)БО 15) - 60000 грн.

Собівартість реалізації (без ПДВ), П(С)БО 16 - 30000

11. Надійшла безповоротна фінансова допомога в розмірі 270000 грн.

Дт311 – Кт718 – 270000 грн.

Дт718 – Кт791 – 270000 грн.

Інший операційний дохід (П(С)БО 15) – 270000.

12. Проведено обов'язкову перепідготовку управлінського персоналу вартістю 36000 грн. з ПДВ на умовах оплати в наступних періодах

Дт 92 – Кт 631 – 30000

Дт 641 – Кт 631 – 6000

Дт 791 – Кт 92 – 30000

Адміністративні витрати (П(С)БО 16) – 30000

13. Проведено попередню оплату за аудиторську перевірку вартістю 18000 грн. з ПДВ

Дт371 – Кт 311 – 18000

Дт 641 – Кт 644 – 3000

14. Нараховано амортизацію переданого в оперативну оренду виробничого обладнання в розмірі 2100 грн.

Дт949 – Кт131 – 2100

Дт791 – Кт949 – 2100

Інші операційні витрати (П(С)БО 16) – 2100

15. Перераховано кошти первинній профспілковій організації в розмірі 36000 грн. (в межах 4% оподаткованого прибутку за попередній звітний рік).

Дт949 – Кт685 – 36000

Дт 791 – Кт 949 – 36000

Дт685 – Кт311 – 36000

Інші операційні витрати (П(С)БО 16) – 36000

16. Отримано і оплачено комунальні послуги для торговельного приміщення вартістю 7200 грн. з ПДВ

Дт 631 – Кт 311 – 7200

Дт 93 – Кт 631 – 6000
Дт 641 – Кт 631 – 1200
Дт 791 – Кт93 – 6000
Витрати на збут (П(С)БО 16) – 6000

17. Отримано послуги по охороні адміністративного корпусу, які були оплачені в попередніх періодах, вартістю 16200 грн. з ПДВ

Дт 631 – Кт 371 – 16200
Дт 92 – Кт 631 – 13500
Дт 644 – Кт 631 – 2700
Дт 791 – Кт 92 – 13500
Адміністративні витрати (П(С)БО 16) – 13500

18. Списано виробничі запаси на проведення ремонту складу готової продукції на суму 5100 грн.

Дт93 – Кт 201 – 5100
Дт791 – Кт93 – 5100
Витрати на збут (П(С)БО 16) – 5100

19. Проведено витрати по відрядженню головного бухгалтера на суму 9000 грн. за підтверджуючими документами, 1500 грн. – без підтверджуючих документів.

Дт 92 – Кт 372 – 9000
Дт 949 – Кт 372 – 1500
Дт 791 – Кт 92, 949 – 10500
Адміністративні витрати (П(С)БО 16) – 9000
Інші операційні витрати (П(С)БО 16) – 1500

20. Нараховано земельний податок на суму 9900 грн.

Дт 92 – Кт 641 – 9900
Дт 791 – Кт 92 – 9900
Адміністративні витрати (П(С)БО 16) – 9900

21. Нараховано заробітну плату адміністративному персоналу – 60000 грн.

Дт 92 – Кт 661 – 60000
Дт 791 – Кт 92 – 60000

Адміністративні витрати (П(С)БО 16) – 60000

22. Нараховано єдиний страховий внесок на з/плату адмінперсоналу – 21000 грн.

Дт 92 – Кт 65 – 21000

Дт 791 – Кт 92 – 21000

Адміністративні витрати (П(С)БО 16) – 21000

23. Нараховано амортизаційні відрахування на обладнання магазину в розмірі 2400 грн.

Дт 93 – Кт 131 – 2400

Дт 791 – Кт 93 – 2400

Витрати на збут (П(С)БО 16) – 2400.

Питання для обговорення:

1. Яким чином відображається визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток (залежно від обсягів річного доходу за попередній рік) ?

2. Дайте визначення податкових різниць для платника податку. Наведіть приклади основних податкових різниць для підприємства.

3. Назвіть основні види доходів, які входять до складу загального місячного оподаткованого доходу платника податку на прибуток.

4. Охарактеризуйте внутрішні документи, що використовуються в процесі розрахунку податку на прибуток.

6. Розкрийте поняття «базова ставка податку на прибуток», її роль в системі податкового менеджменту підприємства.

7. Якою може бути підвищена податкова ставка по податку на прибуток, її відображення на аналітичних рахунках.

8. Які заходи можна рекомендувати суб'єкту первинного моніторингу для контролю за фінансовими операціями, що підпадають під класифікацію «порогових» та/або «підозрілих» операцій.

9. Сформулюйте Вашу бачення обліково-аналітичної основи для забезпечення ефективного податкового менеджменту (на прикладі малого підприємства).

10. Охарактеризуйте форми внутрішньої звітності за результатом проведення фінансових операцій, що підлягають моніторингу за ознаками «порогових операцій».

▣ **Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу:** [7, Р.3-5; 10; 11].

Змістовний модуль 2. Облікове забезпечення соціально-екологічної збалансованості господарської діяльності

Тема 5. Збалансована система показників у формуванні ризико-орієнтованого внутрішнього аудиту /контролю

1. *Поняття сталого (стабільного, врівноваженого) обліку господарської діяльності.*

2. *Нормативне регулювання на макро- та мікро-рівнях принципів збалансованості підприємницької та непідприємницької діяльності.*

3. *Економічний підхід до концепції стійкого розвитку.*

4. *Організація фінансово-управлінського аналізу та внутрішнього аудиту діяльності центрів відповідальності «Витрати».*

5. *Міжнародна практика аналітичних досліджень показників фінансової звітності за ознаками «соціально – відповідального бізнесу».*

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: ознайомити студентів з практичними підходами розрахунку інтегрованого показника збалансованості господарської діяльності, його балансового узагальнення в управлінському обліку.

Завдання 5.1

Працівниками фінансового відділу підприємства було розроблено форми внутрішньої управлінської звітності (табл. 7-8). **Завдання:** визначити методiku складання даних звітних форм та

заповнити їх (умовно вважаємо, що фактичні дані перевищують бюджет на 15%). Вказати, які облікові реєстри є джерелом для формування зазначених форм внутрішньої управлінської звітності. Зробити висновки.

Таблиця 7

Звіт про доходи і витрати за вересень 20XX р. (грн.)

<i>Доходи</i>	<i>Джерело інформації</i>	Revenue s	Факт / actual	Бюджет / budget	Відхилення / variance
Дохід від реалізації товарів		Sales revenues		18 846	
Дохід від надання послуг		Revenue s from services		25	
Інші доходи		Other revenues		0	
<i>Всього доходів</i>		Total revenues		?	
<i>Операційні витрати</i>	x	<i>Operating expenses</i>	x	x	x
Заробітна плата і нарахування		Payroll		1 069	
Амортизація		Deprecia tion		580	
Податки		Taxes		37	
Пально-мастильні матеріали		Combust ible lubricant material s		92	
Матеріали		Material s		307	

Запчастини		Spare parts		22	
Послуги		Services		384	
Послуги менеджменту		Management Fee		0	
<i>Всього операційних витрат</i>		Total operating expenses		?	
Результат від основної діяльності				?	
<i>Інші операційні витрати</i>		Other operating expenses :		284	
Прибуток (збиток) до оподаткування		Net income before taxes		?	

Таблиця 8

Звіт про рух грошових коштів по основних рахунках за вересень 20XX р. (грн.)

<i>Операційна діяльність:</i>	<i>Джерело інформації</i>	<i>Operating activities:</i>	<i>Факт / actual</i>	<i>Бюджет / budget</i>	<i>Відхилення / variance</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Надійшло від реалізації товарів		Cash in front current sales		23 978 597	
Інші		Other		580	

надходження		inflow		868	
<i>Всього операційних надходжень</i>		<i>Total inflow</i>		?	
<i>Операційні витрати</i>		<i>Operating cash out</i>		?	
Оплата праці (з нарахуваннями)		Payroll		1 443 506	
Податок на прибуток		Income taxes		732 939	
ПДВ		VAT		849 263	
Інші податки		Others taxes		34 004	
Матеріали		Materials		542 507	
Витрати на транспорт		Transport maintenance/ operations		175 659	
Ремонти - підрядники		Repairs - labour/ contractors		178 223	
Послуги		Services		564 087	
Зв'язок		Telephones		45 955	
Послуги менеджменту		Management fees		715 500	
Інші операційні витрати		Others operation		43 564	
<i>Всього від операційної діяльності</i>		<i>Net cash from operating activities</i>		?	
Інвестиційн	x	Investment	x	x	x

<i>a діяльність:</i>		<i>activity:</i>			
Надійшло від реалізації ОЗ		Cash In from selling FA		0	
Інвестиційні проекти		Capital projects		1 520 400	
Витрати поза інвест. планом		Out of investment program		0	
<i>Всього від інвестиційної діяльності</i>		<i>Net cash from investing activities</i>		?	
CF до фінансової діяльності		Net cash before financing activities		?	
<i>Фінансова діяльність</i>	x	<i>Financing activity</i>	x	x	x
Надходження - відсотки		Cash In - interests		60 000	
Надходження – кредити банків		Cash In - bank loans		0	
Витрати – відсотки по кредиту		Cash out - bank interests		0	
Витрати – основна сума боргу		Cash out - principal		0	
Оплата дивідендів		Dividend payment		0	
<i>Всього від фінансової діяльності</i>		<i>Net financial cash</i>		?	
<i>Надходження всього</i>		<i>Total Cash In</i>		?	
<i>Вибуття</i>		<i>Total Cash</i>		?	

<i>всього</i>		<i>out</i>			
Чистий грошовий потік		Net accumulati on of cash			
Початкове сальдо		Opening balance		37 822 50 8	
Кінцеве сальдо		Closing balance		?	

Питання для обговорення:

1. Хто може бути «суб'єктом збалансованої господарської діяльності»?
2. Назвіть джерела фінансування показників збалансованої господарської діяльності.
3. Які показники можуть характеризувати позитивну динаміку економічного розвитку операційної діяльності?
4. Які показники можуть характеризувати позитивну динаміку соціального захисту працівників?
5. Які показники можуть характеризувати позитивну динаміку екологічної безпеки операційної діяльності?
6. Назвіть основні види виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний соціальний внесок.
7. Чи залежить інтегрований показник збалансованості від фінансового стану суб'єкта ?
9. Які нефінансові показники доцільно моніторити та контролювати у внутрішній / управлінській/інтегрований звітності суб'єкта.
10. Які основні підходи внутрішнього аудиту доцільно практикувати як інструмент оцінки та моніторингу збалансованості господарської діяльності ?

📖 Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу: [2; 7, Р. VII; 8, Р.3; 9].

Тема 6. Управління сталим розвитком господарської

діяльності: використання облікових інструментів.

1. Міжнародна та вітчизняна практика екологічно безпечного виробництва: економічні, облікові, нормативні підходи.

2. Податковий менеджмент обов'язкових екологічних платежів. Відображення в звітності показників еколого-економічної та соціально-екологічної збалансованості.

3. Соціальна складова стійкості розвитку: соціальна відповідальність бізнесу, формування соціального пакета, відображення витрат соціального характеру.

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: формування професійних вмінь і навичок студентів з організації системного моніторингу та контролю (аудиту) показників соціально-економічної та екологічної збалансованості.

Завдання 6.1

В таблиці 9 наведено операції малого підприємства.

Завдання:

1. Показати облік операцій з визначенням кінцевого фінансового результату.

2. Визначити характер та розмір розрахунків з бюджетом по ПДВ.

3. Надати пропозиції по використанню отриманого прибутку/погашенню непокритих збитків (умовно – за результатами наведених операцій) на проведення екологічних заходів виробничої безпеки, якщо на початок звітного періоду непокритий збиток становив 3000 грн.

4. Навести рекомендації щодо доцільності проведення соціальних виплат за рахунок операційних витрат та спеціально утвореного (з прибутку) Фонду

Таблиця 9

Звіт про доходи і витрати за вересень 20XX р. (грн.)

№	Зміст господарської	Сума,	Фін.	Податковий
---	---------------------	-------	------	------------

з/п	операції	грн.	облік		облік	
			Дт	Кт	ПЗ	ПК
1	2	3	4	5	6	7
1.	Реалізовано продукцію ПрАТ «А» на суму 8000 грн. (в т.ч. ПДВ) на умовах післяплати					
2.	Оприбутковано матеріали, придбані у ТОВ «Б», на суму 600 грн. (в т.ч. ПДВ)					
3.	Експортовано продукцію власного виробництва в Угорщину на суму 28000 грн., без ПДВ					
4.	Оприбутковано сировину для виробництва продукції у ПП «В» на суму 68000 грн. (в т.ч. ПДВ) (оплата була здійснена в попередньому періоді)					
5.	Отримано аванс від ПП «К» на суму 12000 грн.					
6.	Отримано кошти від ПАТ «А» як оплату за продукцію на суму 8000 грн. (в т.ч. ПДВ)					
7.	Отримано кошти від ПАТ «Д» як передоплату за товар у розмірі 2520 грн. (в т.ч. ПДВ)					
8.	Відвантажено товар ПП «К» на суму 12000 грн. (в т.ч. ПДВ)					
9.	Відвантажено продукцію ПАТ «Д» на суму 10080 грн. (в т.ч. ПДВ)					
10.	Оплачено послуги з					

	розміщення реклами на суму 6000 грн. з ПДВ					
11.	Надано благодійну допомогу школі продукцією власного виробництва на суму 1000 грн.					

Завдання:

1. Показати облік операцій з визначенням кінцевого фінансового результату.

2. Визначити характер та розмір розрахунків з бюджетом по ПДВ.

3. Надати пропозиції по використанню отриманого прибутку/погашенню непокритих збитків (умовно – за результатами наведених операцій), якщо на початок звітного періоду непокритий збиток становив 3000 грн.

4. Навести рекомендації щодо доцільності проведення соціальних виплат за рахунок операційних витрат та спеціально утвореного (з прибутку) Фонду.

Питання для обговорення:

1. Розкрийте особливості розподілу транспортно-заготівельних витрат.

2. Поясніть зміст поняття "екологічний облік". На яких рахунках він ведеться?

3. Розкрийте особливості розрахунку планових витрат на екологічну безпеку виробництва

4. Які методи трансфертного ціноутворення передбачені ПКУ?

5. Розкрийте особливості вживання трансфертних цін в сучасних вітчизняних умовах соціально-економічного розвитку.

6. Які методи розрахунку трансфертного ціноутворення застосовуються у світовій економічній практиці? Розкрийте їхній зміст.

7. У чому полягає бруто-підхід в системі трансфертного ціноутворення?

8. У чому суть податкового підходу до застосування трансфертних цін в Україні?

9. Поясніть зміст поняття "екологічні витрати".

10. Як в обліку відображаються операції збалансованості господарської діяльності?

□ **Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу:** [6, Р.5-6; 9; 10].

Тема 7. Управлінські підходи до обліково - аналітичного забезпечення за видами діяльності

1.Поняття ризиків в підприємницькій діяльності. Способи зменшення ризику (за окремими операціями виробничих підприємств).

2.Економічна безпека підприємства та фактори її досягнення (на прикладі підприємств будівельної галузі).

3.Модель аудиторського ризику: розрахунок, оцінка, оптимізація (на прикладі торгівельної діяльності).

4.Управління ризиками підприємства. Обґрунтування провідних завдань та методів нейтралізації ризиків

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: формування професійних вмінь і навичок студентів з питань оцінки, обліку, контролю та попередження ризиків господарської діяльності.

Завдання 7.1

Дані по нарахуванню доходів виробничих працівників будівельного підприємства наведені у таблиці 7.

Завдання:

1.Показати облік операцій.

2. Зазначити операції, що можуть бути передбачені соціальним пакетом (його складовими) даного підприємства.

3. З урахуванням специфіки виробничої діяльності рекомендувати заходи екологічної безпеки виробництва та соціального забезпечення працівників.

4. Обґрунтувати ризики невиконання підприємством Програми збалансованості бізнесу


Таблиця 7

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Кореспонденція рахунків	
			Дт	Кт
1	2	3	4	5
	<i>Нараховано будівельникам :</i>			
1	Основна зарплата 800000 грн.			
2	Премія за виробничі результати 200000 грн.			
3	Матеріальна допомога			
3.1.	- понад прожитковий мінімум 14000 грн.			
3.2.	- в межах прожиткового мінімуму 8000 грн.			
4	Виплати по тимчасовій непрацездатності (хворів працівник):			
4.1.	за перші 5 днів непрацездатності – 30000 грн.			
4.2.	за наступні дні непрацездатності – 40000 грн.			
5	Виплати по тимчасовій непрацездатності по догляду за хворим - 2000 грн.			
6	Додаткова відпустка за колективним договором - 35000 грн.			
7	Перехідна відпустка – 225000 грн.			
8	Відпустка поточного періоду - 300000 грн.			
9	Виплати за цивільно-правовими угодами - 45000 грн.			
10	Нараховано виплати за актами виконаних робіт минулого року 10000 грн.			
	<i>Утримано:</i>			
1	Податок з доходу фізичних осіб			

	240000 грн.			
2	Профспілкові внески 55000 грн.			
3	Перерахований на зарплатні картки аванс в розмірі 600000 грн.			
4	Утримані аліменти по виконавчих листах 24000			
5	Утримані невідзвітовані суми за авансовим звітом – 7000 грн.			
6	Утримані суми в рахунок погашення безвідсоткових позик 36000 грн.			

Питання для обговорення:

1. Дайте визначення та класифікацію ризиків підприємницької діяльності .
2. В компетенції якої категорії працівників питання контролю та моніторингу «ризико - орієнтованих операцій виробництва».
3. Які види ризиків властиві емітентам цінних паперів?
4. Які види ризиків властиві торгівельним підприємствам ?
5. Які види ризиків властиві будівельним підприємствам?
4. Що таке «антиризикова політика управління»?
7. Назвіть основні ризики операційної діяльності бюджетних установ.
8. Які альтернативи управлінського обліку щодо ризиків виробництва ?

 **Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу:** [1; 2; 3; 6, Р. 6-8; 8].

Тема 8. Сучасні підходи до формування управлінського лідерства.

План заняття:

1. *Критерії ефективності організації менеджменту.*
2. *Результативність обліково-аналітичного забезпечення цільових запитів менеджерів.*

3. Методико-організаційні підходи формування сучасного лідера - управління.

4. Основні типи керівника – командного лідера, особливості втілення планів (задумів) за засадах соціального захисту та колективного розвитку.

Кількість годин: 2 год.

Мета заняття: вивчення студентами теоретичних основ ефективної організації менеджменту в контенті реалізації набутих знань та вмінь випускниками даної спеціальності .

Завдання 8.1

Наведено показники фінансової звітності акціонерного товариства «Креатив 2».

Завдання:

1. Провести арифметичну перевірку Звіту про фінансовий стан та Звіту про сукупний дохід.

2. Встановити можливі причини відхилень та запропонувати заходи фінансового менеджменту по зростанню якості фінансової звітності.

3. Провести аналіз фінансового стану за вказаними показниками (в табличній формі - табл. 8 - 15).

4. Запропонувати для колективного обговорення альтернативні заходи покращення фінансово-господарських результатів.

Таблиця 11

Звіт про фінансовий стан (Баланс) на 31 грудня 2022р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	21	16
первісна вартість	1001	157	125
накопичена амортизація	1002	136	109

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Незавершені капітальні інвестиції	1005	21805	14197
Основні засоби:	1010	142359	357096
первісна вартість	1011	417343	689642
Знос	1012	274984	332546
Інвестиційна нерухомість	1015	1510	1454
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	3542	3542
Знос інвестиційної нерухомості	1017	2032	2088
Довгострокові біологічні активи:	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	545	545
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізаційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	166240	373308
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	101151	115057
Виробничі запаси	1101	47648	70441
Незавершене виробництво	1102	1574	2187
Готова продукція	1103	51805	42334
Товари	1104	124	95
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	93101	107208
за виданими авансами	1130	18814	5946
з бюджетом	1135	4531	7295
у т.ч. з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3570	4355
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	4712	1348
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	4712	1348
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у т.ч. в:	1181	-	-

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	1032	1237
Усього за розділом II	1195	226911	242446
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	393151	615754
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	12381	12381
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	109591	108748
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	2251	5542
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	133839	175641
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	258062	302312
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1500	-	-

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Відстрочені податкові зобов'язання			
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	26763	172718
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення виплат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у т.ч. резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
Резерв незароблених премій	1533	-	-
Інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II		26763	172718
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	25000	29625
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	18858	35266
товари, роботи, послуги	1615	40534	47610

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
розрахунками з бюджетом	1620	5682	3070
у тому числі з податку на прибуток	1621	5453	2563
розрахунками зі страхування	1625	803	1007
розрахунками з оплати праці	1630	3105	4057
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	5316	5090
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	6645	11792
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2383	3207
Усього за розділом III	1695	108326	140724
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	393151	615754

Таблиця 12

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2022 р.**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	677774	550192
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	2010	-	-
<i>Премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>Премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>Зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(546552)	(419277)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	-	-
Валовий:прибуток	2090	131222	130915
Збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	-	-
<i>Зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>Зміна частки пере страховиків у інших</i>	2112	-	-

<i>страхових резервах</i>			
Інші операційні доходи	2120	25210	19341
<i>У тому числі:</i>			
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2121	-	-
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(22663)	(14421)
Витрати на збут	2150	(15915)	(11740)
Інші операційні витрати	2180	(39379)	(23928)
<i>у тому числі:</i>			
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2181	-	-
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:		78475	100167
Прибуток	2190		
Збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	19996	223
<i>у тому числі: дохід від благодійної допомоги</i>	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(14151)	(9997)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(17010)	(8580)
<i>Прибуток (збиток) від впливу</i>	2275	-	-

<i>інфляції на монетарні статті</i>			
Фінансовий результат до оподаткування:		67310	81813
Прибуток	2290		
Збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(13060)	(15995)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:		54250	65818
Прибуток	2350		
Збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після	2460	-	-

оподаткування			
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	54250	65818

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	392371	349674
Витрати на оплату праці	2505	81482	56035
Відрахування на соціальні заходи	2510	18266	12856
Амортизація	2515	59647	32766
Інші операційні витрати	2520	46370	24717
Разом	2550	598136	476048

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	12380640	12380640
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	12380640	12380640
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	4,38184	5,31620
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	4,38184	5,31620
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Таблиця 13

Структура майна та джерела його формування

Показник	Значення показника				Зміна за період	
	тис. грн.		% до валюти балансу		+/- (гр. 3 - гр. 2)	% ((гр.3 - гр.2)/гр. .2)
	На 31.12.2 021	На 31.12.2 022	На 31.12.2 021	На 31.12.2 022		
1	2	3	4	5	6	7
Активи (Assets)						
1. Необоротні і активи (Non- current assets)						
2. Оборотні активи (Current assets), усього						
в тому числі: Запаси (Inventories)						
Дебіторськ а заборгован ість (Trade and other current receivables)						
Гроші та						

їх еквіваленти (Cash and cash equivalents)						
Капітал та зобов'язання (Equity and liabilities)						
1. Капітал (Equity)						
2. Довгострокові зобов'язання (Non-current liabilities)						
3. Поточні зобов'язання (Current liabilities)						
Активи/ Капітал та зобов'язання (Assets / Equity and liabilities)						

Таблиця 14

Аналіз чистих активів

Показник	Значення показника				Зміна за період	
	тис. грн.		% до валюти балансу		+/- (гр. 3 - гр. 2)	% ((гр.3 - гр.2)/гр.2)
	На 31.12.20 21	На 31.12.20 22	На 31.12.20 21	На 31.12.20 22		
1	2	3	4	5	6	7
1. Чисті матеріальні активи (Net tangible assets)						

2. Чисті активи (Net worth, Net assets)						
3. Акціонерний (статутний) капітал (Issued (share) capital)						
Перевищення чистих активів над статутним капіталом (ряд. 2 – ряд.3)						

Аналіз фінансової стійкості

Таблиця 15

Основні показники фінансової стійкості

Показник	Значення показника		Зміна показника (гр.3 - гр.2)	Характеристика показника та його нормативне значення
	На 31.12.2021	На 31.12.2022		
1	2	3	4	5
1. Коефіцієнт фінансового левериджу (Debt-to-equity ratio, Financial leverage)				Відношення позикового капіталу до власного. Нормальне значення: не

				більше 1,5 (оптимальне 0,43-1).
2. Коефіцієнт фінансової залежності (Debt ratio, Debt to Assets)				Відношення позикового капіталу до загальної суми активів. Нормальне значення: не більше 0,6 (оптимальне 0,3-0,5).
3. Співвідношення довгострокової заборгованості і власного капіталу (Long-term debt to Equity)				Відношення довгострокових зобов'язань до власного капіталу.
4. Індекс постійного активу (Non-current assets to Net worth)				Відношення вартості необоротних активів до величини власного капіталу організації. Нормальне значення: не більше 1,25.
5. Коефіцієнт капіталізації (Capitalization ratio)				Відношення вартості необоротних активів до суми

				власного капіталу і довгострокових зобов'язань.
6. Співвідношення матеріальних необоротних активів і власного капіталу (Fixed assets to Net worth)				Відношення вартості матеріальних необоротних активів до величини власного капіталу організації. Нормальне значення: 0,75 і менше.
7. Коефіцієнт короткострокової заборгованості (Current liability ratio)				Відношення короткострокової заборгованості до загальної суми заборгованості.

Таблиця 16

Аналіз ліквідності

Показник	Значення показника		Зміна показника (гр.3 - гр.2)	Характеристика показника та його нормативне значення
	На 31.12.2021	На 31.12.2022		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (Current ratio,				Відношення оборотних активів до короткострокових зобов'язань. Нормальне

Working capital ratio)				значення: 2 і більше.
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності (Quick ratio, Acid-test ratio)				Відношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань. Нормальне значення: 1 і більше.
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Cash ratio)				Відношення високоліквідних активів (грошових коштів та їх еквівалентів) до короткострокових зобов'язань. Нормальне значення: 0,2 і більше.

Аналіз ефективності діяльності

Таблиця 17

Огляд фінансових результатів

Показник	Значення показника, тис. грн.		Зміна за період	
	На 31.12.2021	На 31.12.2022	+/-	% ((гр.3 - гр.2)/гр.2)
			(гр.3 - гр.2)	
1	2	3	4	5
1. Виручка (Revenue) (дохід від реалізації)				
2. Собівартість реалізації (Cost of sales)				

3. Валовий прибуток (Gross profit) (ряд.1-ряд.2)				
4. Інші доходи і витрати, крім фінансових витрат (Other income and expenses, except Finance costs)				
5. <i>EBIT</i> (Earnings before interest and taxes – <i>прибуток до сплати відсотків і податків</i>) (ряд.3 + ряд.4)				
6. Фінансові витрати (Finance costs)				
7. Витрати з податку на прибуток (Income tax expense)				
8. Прибуток (збиток) (Profit (loss))				
9. Інші сукупні доходи (Other Comprehensive Income)				
10. Загальний сукупний дохід за рік (Comprehensive income) (ряд.8+ ряд.9)				

Таблиця 18

Аналіз рентабельності

Показник	Значення показника		Зміна показника (гр.3 -
	На 31.12.2021	На 31.12.2022	

			<i>гр.2)</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1. Рентабельність продажу по валовому прибутку (Gross margin)			
2. Рентабельність продажу по <i>ЕВІТ</i> (Operating margin, Return on sales)			
3. Рентабельність продажу по чистому прибутку (Profit margin)			

Таблиця 19

Аналіз рентабельності

<i>Показник</i>	<i>Значення показника</i>		<i>Зміна показника а (гр.3 - гр.2)</i>	<i>Характеристика показника та його нормативне значення</i>
	<i>На 31.12.2021</i>	<i>На 31.12.2022</i>		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Рентабельність власного капіталу (Return on equity, ROE)				Відношення чистого прибутку до середньої величини власного капіталу.

				Нормальне значення: 12% і більше.
2. Рентабельність активів (Return on assets, ROA)				Відношення чистого прибутку до середньої вартості активів. Нормальне значення: 6% і більше.
3. Прибуток на інвестований капітал (Return on capital employed, ROCE)				Відношення прибутку до сплати відсотків і податків (ЕВІТ) до власного капіталу і довгострокових зобов'язань.

Таблиця 20

Розрахунок показників ділової активності

Показник	Значення показника		Коефіцієнт	Зміна показника (гр.3 - гр.2)
	На 31.12.2021	На 31.12.2022		
1	2	3	4	5
1. Оборотність дебіторської заборгованості (Receivables turnover) (відношення середньої за період				

величини дебіторської заборгованості до середньоденної виручки *)				
2. Оборотність кредиторської заборгованості (Accounts payable turnover) (відношення короткострокової величини кредиторської заборгованості до середньоденного обсягу закупівель)				
3. Оборотність запасів (Inventory turnover) (відношення середньої вартості запасів до середньоденної собівартості продажів)				
4. Оборотність активів (Assets turnover) (відношення середньої вартості активів до середньоденної виручки)				
5. Оборотність оборотних засобів (Current asset turnover)				

(відношення середньої величини оборотних активів до середньоденної виручки)				
6. Оборотність власного капіталу (Capital turnover) (відношення середньої величини власного капіталу до середньоденної виручки)				

* Наведено розрахунок показника в днях. Значення коефіцієнта дорівнює відношенню 360 до значення показника в днях.

 **Список рекомендованих джерел для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу:** [1; 6, Р.7; 8,Р.7-9; 9; 10].

ПІДГОТОВКА ДО КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ

Зразки тестових завдань.

Переконайтесь, чи правильно є запропонована відповідь.

Тести для перевірки знань

1. До складу елементів методу бухгалтерського обліку не включаються:

- А) документування
- Б) оцінка
- В) калькулювання
- Г) аналіз

2. В умовах застосування комп'ютерних систем бухгалтерського обліку:

- А) не змінюється система бухгалтерського обліку;
- Б) не підвищується загальний рівень управління роботою

облікового персоналу

В) наукові основи теорії та організації бухгалтерського обліку залишаються незмінними

Г) не змінюється швидкість процесів документообігу

3. Інформаційні виробничі ресурси (ІР) – активи суб'єкта господарської діяльності, для визнання яких мають бути визначені:

А) первісна вартість їх оприбуткування (не вища справедливої вартості);

Б) матеріально-відповідальна особа за їх збереженням;

В) форми звітності за результатами їх використання;

Г) критерії списання з балансового обліку.

4. ІР можна класифікувати за критеріями:

А) підприємницької та непідприємницької діяльності (яку такі ресурси забезпечують);

Б) за терміном використання;

В) за формою власності відповідного суб'єкта;

Г) за всіма переліченими характеристиками.

5. Що може сьогодні гальмувати розвиток національної облікової бази:

А) національні стандарти встановлюють форми фінансової звітності, що не обмежують можливість підприємства об'єднувати або виділяти окремі статті залежно від їх суттєвості;

Б) українські стандарти не дуже стислі за обсягом, містять достатньо пояснювальних параграфів, які наведено в МСФЗ;

В) національні П(С)БО вимагають повного розкриття інформації лише від підприємств, що оприлюднюють річну фінансову звітність;

Г) національні стандарти не передбачають щоквартальної звітності за показниками позабалансового обліку.

6. До стратегічних напрямками розвитку бухгалтерського обліку в Україні можуть бути віднесені:

А) адаптація нормативно-правової бази бухгалтерського обліку в Україні до законодавства Європейського Союзу з

бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

Б) удосконалення методологічних засад облікової політики суб'єктів державного сектору економіки;

В) реформування бухгалтерського обліку діяльності, що фінансується власниками (засновниками);

Г) розвиток бухгалтерської професії, зокрема, первинна підготовка бухгалтерів громадськими професійними організаціями.

7. Джерело отримання інформації на підприємствах – єдина інтегрована система господарського обліку, що включає:

А) бухгалтерський, внутрішньогосподарський облік операцій;

Б) бухгалтерський, управлінський, податковий облік господарських операцій;

В) бухгалтерський облік, управлінський облік, облік розрахунків з бюджетом за податками та зборами, статистичний облік;

Г) бухгалтерський, статистичний облік господарських операцій.

8. Для управлінського та бухгалтерського обліку характерно:

А) мають одну інформаційну базу – бухгалтерський облік;

Б) мають власні форми зовнішньої звітності (затверджені на державному рівні);

В) нормативно врегульованим є тільки бухгалтерський облік ;

Г) жодне з перелічених тверджень не є вірним.

9. Організацію облікової системи (підсистем обліку) суб'єкта розглядають комплексно за трьома складовими:

А) методологічною, технологічною, адміністративною – це є доцільним;

Б) методологічною, фінансовою, адміністративною;

В) методологічною, технологічною;

Г) методологічною, фінансовою.

10. Елементи наказу про облікову політику підприємства, валовий дохід якого за минулий рік більше 100 млн. грн., доцільно гармонізувати (за бухгалтерським обліком та обліком розрахунків з бюджетом за податками і зборами) в частині:

А) періодичності проведення переоцінки необоротних активів;

Б) обрання методу нарахування резерву сумнівних боргів;

В) затвердження субрахунків аналітичного обліку операцій, що є об'єктами оподаткування;

Г) за всіма переліченими питаннями, незалежно від валових доходів платника податку за минулий звітний рік.

11. Для графіка документообігу характерно:

А) організовує його керівник підприємства;

Б) затверджує графік головний бухгалтер окремим Положенням про документообіг;

В) вимоги головного бухгалтера щодо порядку складання і подання до бухгалтерії та опрацювання документів є рекомендаційними для всіх підрозділів і служб підприємства;

Г) затверджує графік керівник підприємства в наказі .

12. Серед перелічених питань практичного впровадження графіка документообігу не є проблемними:

А) обмеженість (за обсягом, оперативністю тощо) інформаційного забезпечення;

Б) відсутність якісного програмного забезпечення;

В) сприяння контролю розвитку і поглиблення самостійності підприємств

Г) немає правильної відповіді

13. Первісна вартість основних засобів, створених господарським способом, визначена як сума прямих та загальновиробничих витрат, безпосередньо пов'язаних з їхнім виготовленням. Однак, остаточна величина ОЗ по завершенню робіт оцінена на рівні справедливої вартості створених основних засобів (сума перевищення списана на інші витрати діяльності). Це відповідає принципам фінансової звітності:

А) історичної собівартості;

- Б) обачності;
- В) історичної собівартості та обачності;
- Г) нарахування витрат.

14. На підприємстві проведена переоцінка запасів за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації. Це відповідає принципам фінансової звітності:

- А) історичної собівартості;
- Б) обачності;
- В) превалювання сутності над юридичною формою;
- Г) нарахування витрат.

15. Принципи фінансової звітності, врегульовані національним обліковим законодавством:

- А) принцип фактичної реалізації;
- Б) принцип двосторонньої тотожності (або двосторонньості);
- В) принцип безперервності;
- Г) принцип галузевої практики.

16. Примітки включають три групи інформації, серед яких:

- А) організаційно-економічна характеристика суб'єкта;
- Б) інформація, яка наведена безпосередньо у фінансових звітах;
- В) інформація, що містить додатковий аналіз статей звітності для забезпечення її зрозумілості та достовірності;
- Г) будь-яку додаткову фінансову інформацію за рішенням керівника

17. До змін в обліковій політиці не належать зміни:

- А) методів нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів;
методів оцінки вибуття запасів;
- Б) порядку визначення величини резерву сумнівних боргів;
- В) методу оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг;
- Г) методи обліку, що в попередніх періодах не відбувались

18. Цінова політика щодо трансфертних цін на основну продукцію та її складові базується на принципі:

- А) мінімізації витрат;
- Б) оптимізації технологічного циклу;
- В) збільшенні обсягів виробництва;
- Г) оптимізації грошового потоку.

19. Серед факторів ефективності обліково-економічної служби в залежності від організаційної структури підприємства:

А) визначення мінімальної штатної структури облікового апарату;

Б) ротація кадрів з метою підвищення їх кваліфікації;

В) раціональна організація робочих місць бухгалтерів: встановлення належних інформаційних зв'язків між оперативними підрозділами підприємства та зовнішнім середовищем; матеріальне, інформаційне і технічне забезпечення облікових працівників;

Г) налагодження дієвої системи контролю за своєчасним приходом на роботу працівників бухгалтерії;

20. Наукова організація праці включає:

А) кооперування та спеціалізацію роботи ;

Б) чітку організацію робочих місць;

В) забезпечення комунікацій між обліково-економічним персоналом;

Г) поділ, кооперування, організацію робочих місць, обслуговування їх, створення сприятливих умов праці.

21. Для головного бухгалтера характерно:

А) призначається або звільняється з посади власником (засновниками) підприємства;

Б) підлеглий безпосередньо керівнику, несе відповідальність за дотримання єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку;

В) не приймає участі в забезпечення контролю активів, в проведенні спільно з іншими службами економічного аналізу фінансово-господарської діяльності;

Г) не надає керівництву інформацію про господарську ситуацію і висновки, які впливають з обліково-аналітичної її оцінки.

22. Ідентифіковані транспортні витрати по доставці товарів в торгівлі обліковуються:

А) за дебетом рахунку обліку придбаних товарів (рах. 281);

Б) за дебетом рах. 289, з наступним розподілом при списання їх в кінці місяця;

В) за дебетом рах. 209, з наступним розподілом при списання їх в кінці місяця;

Г) за будь-яким вище переліченим варіантом, відповідно до затвердженої облікової політики.

23. В договорі купівлі – продажу серед умов постачальника товарів: передача ризиків - в момент передачі товару зі складу в магазин. Відповідно до П(С)БО 15 доходи (виручка) від реалізації товарів визначаються:

А) в момент продажу товару зі складу;

Б) в момент продажу такого товару з магазину;

В) в момент надходження коштів від покупця;

Г) в момент продажу такого товару при передачі контролю, ризиків, управління на умовах попередньої оплати або оплати після оприбуткування

24. Для визначення торговельної націнки на реалізовані товари характерно:

А) проводиться по кожному моменту відвантаження;

Б) за розрахунком середньої торговельної націнки на реалізовані товари;

В) метод залежить від виду торгівлі – оптова, роздрібна;

Г) проводиться по одному з двох варіантів за вибором підприємства і є елементом його облікової політики, що не змінюється впродовж року.

25. Для трансфертних цін властиво:

А) складають комерційну таємницю, а рівень і співвідношення цін значно відрізняються від продажу їх на ринку;

Б) трансфертна ціна може встановлюватися тільки на готові вироби, напівфабрикати, сировину;

В) використання трансфертних цін не здатне істотно впливати на конкурентоспроможність суб'єкта (через його цінову політику з дочірніми підприємствами);

Г) не можуть бути меншими від собівартості відповідного товару (продукції).

26. Застосування трансфертних цін має ряд негативних моментів для економіки:

А) формує недовіру інвесторів (які вивчають кон'юктуру попиту, рівень цін);

Б) оптимізують внутрішні потоки для материнської та дочірніх фірм;

В) відповідають в більшості випадків справедливій вартості такої поставки;

Г) регулюються виключно інтересами материнської компанії.

27. Метод формування трансфертних цін, в основі якого трансфертна ціна, що складається в результаті контракту на основі справедливої ціни, це метод:

А) на основі поточної ринкової ціни товару;

Б) орієнтований на граничні витрати;

В) орієнтований на договірні ціни;

Г) властиво для будь-якого з перелічених методів.

28. Надходження економічної вигоди на підприємство малоюмовірно у випадках:

А) товари продані на умовах оплати в наступному періоді;

Б) по непогашеній дебіторській заборгованості одержано інформацію щодо банкрутства дебітора;

В) на фінансові інвестиції в акції нараховано підприємству інвестору від інвестованого підприємства дивіденди;

Г) списана дебіторська заборгованість у зв'язку з терміном позовної давності.

29. В діяльності громадської організації характерно одержання :

- А) матеріальної вигоди (економічна вигода)
- Б) соціальної вигоди
- В) соціально-економічного ефекту;
- Г) будь-яка з перелічених форм доходів

30. Яка кореспонденція рахунків свідчить про потенційну економічну вигоду:

- А) Дт311 – К702;
- Б) Дт361- Кт 701;
- В) Дт631-Кт701;
- Г) Дт301-Кт 331.

31. Надходження ресурсів визнається активом, якщо:

- А) існує ймовірність того, що суб'єкт отримає майбутні економічні вигоди чи пов'язаний з активом потенціал корисності;
- Б) можна достовірно оцінити справедливую вартість активу;
- В) суб'єкт господарювання отримує контроль над ресурсами;
- Г) підтверджуються всі перелічені вище умови.

32. Для інших доходів характерно:

- А) списуються на фінансовий результат від операційної діяльності;
- Б) виникають в результаті переоцінки запасів;
- В) списуються на фінансовий результат від фінансових операцій;
- Г) виникають за операціями з безоплатного оприбуткування необоротних активів

33. Прибуток підприємства може використовуватись на операції:

- А) поповнення резервного фонду;
- Б) нарахування премій за підсумками року;

- В) компенсацію понаднормативних витрат відрядженому;
- Г) на будь-які з перелічених вище операцій за рішенням керівника.

34. На даний час є визначальним для організації облікової системи підприємства:

- А) вимір господарських операцій, які впливають на формування фінансового результату;
- Б) вимір господарських операцій, що відображають виконання керівництвом заходів соціального забезпечення;
- В) реєстрація фактів соціально-орієнтованої господарської діяльності ;
- Г) системна реєстрація господарських операцій, результати яких відображені у формах фінансової звітності.

35. Вкажіть визначення, властиві екологічному обліку:

- А) система виявлення, вимірювання, реєстрації, нагромадження, узагальнення, зберігання, оброблення та підготовки релевантної інформації про діяльність підприємства в галузі природокористування;
- Б) невід’ємна частина в загальній системі бухгалтерського обліку
- В) поєднання бухгалтерського обліку, управлінського обліку, обліку податкових розрахунків податкового;
- Г) все вище перелічене.

36. Система екологічного обліку, характерна для суб’єктів малого бізнесу, передбачає:

- А) складання екобалансів;
- Б) ведення аналітичних субрахунків до оахунків бухгалтерського обліку з метою диференційованого відображення екологічних аспектів підприємства;
- В) управлінський облік заходів екологічного менеджменту;
- Г) оцінку та вимір ефекту впливу на навколишнє природне середовище.

37. У активній стороні Балансу (Звіту про фінансовий стан) до позицій, що стосуються екологічних аспектів діяльності підприємства, можуть бути, наприклад, віднесені:

А) відрахування до резервних фондів на відшкодування завданої шкоди навколишньому середовищу;

Б) нараховані зобов'язання по сплаті екологічних зборів;

В) відрахування до резервного фонду на виконання зобов'язань з рекультивації земель;

Г) основні засоби природоохоронного призначення.

38. У Плані рахунків бухгалтерського обліку необхідно передбачити аналітичні субрахунки до рахунків, що відображають:

А) виручку від продажу сонцезахисних окулярів (готова продукція підприємства);

Б) витрати на придбання екологічно чистої сировини;

В) премії за показниками виробничої діяльності;

Г) амортизаційні відрахування устаткування адміністративного призначення.

39. Умовні екологічні зобов'язання відображаються на рахунках бухгалтерського обліку:

А) не підлягають відображенню в бухгалтерському обліку;

Б) 39 “ Витрати майбутніх періодів ”;

В) 47 “ Забезпечення майбутніх витрат і платежів ”;

Г) 69 “ Доходи майбутніх періодів ” (за видами доходів).

40. Соціальний облік у міжнародній практиці :

А) надання інформації про кадри, продукцію та послуги і орієнтований на недопущення або скорочення масштабів забруднення навколишнього середовища;

Б) облік соціального забезпечення працівників підприємства;

В) фактів соціального впливу результатів господарської діяльності на соціальний розвиток суспільства;

Г) облік соціальних витрат, основна частина яких пов'язана з екологією.

41. Залежно від того, інтереси яких груп заінтересованих

осіб задовольняються в результаті впровадження окремих заходів, об'єкти бухгалтерського обліку соціально відповідальної діяльності групуються:

А) заходи, спрямовані на задоволення інтересів власників (в т.ч. акціонерів);

Б) групи операцій, що забезпечують внутрішню та зовнішню соціально відповідальну діяльність;

В) спрямовані на задоволення інтересів контрагентів, інвесторів;

Г) спрямовані на задоволення держави, місцевої громади та суспільних інститутів.

42. Для професійної відповідності бухгалтера стандартам Концепції суспільно-економічного розвитку, він повинен:

А) бути, як людина, доброю, порядною, чесною, щирою;

Б) могли забезпечити правовий захист свій та своїх підлеглих;

В) дотримуватись в результатах своєї роботи достовірності, професіоналізму, якості послуг, довіри своїх користувачів;

Г) дотримуватись всіх вище перелічених критеріїв оцінки професіоналізму.

43. Соціальний капітал в системі бухгалтерського обліку виникає у випадках:

А) якщо при продажу матеріальний актив оцінений за балансовою вартістю (з ПДВ);

Б) якщо при продажу на фондовому ринку цінних паперів є різниця між номінальною та ринковою їх вартістю;

Б) якщо головний бухгалтер та керівник в родинних стосунках, працюють злагоджено та довірливо;

Г) якщо у формах фінансової звітності обліковано збільшення показників нерозподіленого прибутку.

44. Для дієвості колективного договору в питаннях забезпечення соціальної відповідальності бізнесу необхідно:

А) правомірно застосування зазначені в договорі податкові пільги;

Б) використовувати нормативно врегульовані соціальні виплати з урахуванням пільгового оподаткування;

В) залучати до розробки колективного договору головного бухгалтера;

Г) передбачати нормування праці та відповідний контроль за його дотриманням.

45. Термін «соціальна виплата» характеризує:

А) мотивацію на якісну роботу працівника;

Б) форму відшкодування працівнику затрачених ним зусиль при виконанні посадових обов'язків;

В) сукупність дій щодо надання працівнику відшкодування затрачених ним зусиль при виконанні посадових обов'язків;

Г) сукупність дій щодо надання працівнику мотиваційного або компенсаційного відшкодування як за професійність, так і за критеріями соціальної незахищеності.

46. Зміст показників соціальної відповідальності бізнесу можна представити як сукупність наступних блоків:

А) забезпечення здоров'я; розвиток корпоративної культури; навчання, підвищення кваліфікації; відпочинок та розваги; мотивація праці;

Б) забезпечення здоров'я та підвищення кваліфікації;

В) розвиток соціальної культури; навчання, підвищення інтелектуального рівня; відпочинок та розваги; мотивація праці;

Г) забезпечення здоров'я; розвиток корпоративної культури; навчання, підвищення інтелектуального рівня.

47. Прибуток підприємства може використовуватись на операції:

А) поповнення резервного фонду;

Б) нарахування премій за підсумками року;

В) компенсацію понаднормативних витрат відрядженому;

Г) на будь-які з перелічених вище операцій за рішенням керівника.

48. До мотиваційних показників соціального захисту членів трудового колективу відносяться:

А) оплата непрацевдатності за рахунок підприємства, додаткові оплачувані відпустки;

Б) оплата витрат на лікування працівників;

В) оплата витрат на оренду;

Г) оплата вартості проїзду.

49. До показників екологічно-безпечного виробництва відносяться:

А) додаткове посилене харчування для працівників молодших від 23-х років;

Б) якість внутрішнього та зовнішнього повітря;

В) захисні екрани на моніторах;

Г) спецодяг для вантажників.

50. Сучасна концепція збалансованої системи показників (BSC):

А) не дає вартісної оцінки матеріальних та нематеріальних активів;

Б) не має відношення до бізнес-планування;

В) не розкриває оцінку збалансованості підприємницької діяльності;

Г) не орієнтує за своїми даними на стратегічне управління.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. №436-IV. Дата оновлення: 15.12.2021. URL: <https://cutt.ly/tOGnBYA> (дата звернення: 01.07.2022 р.).

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 року за № 996-XIV. Дата оновлення: 14.07.2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 01.08.2022 р.).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 05.08.2022 р.).

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку в державному

секторі 1 «Подання фінансових звітів». URL:<https://ips.ligazakon.net/document/MU17028> (дата звернення: 03.08.2022 р.).

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 "Подання фінансової звітності" (Форми N 1-дс, 2-дс, 3-дс, 4-дс): Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2009 № 1541. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11#Text>. (дата звернення: 04.07.2022 р.).

6. Довгопол Н. В., Полозова Т. В., Радченко М. О. *Бухгалтерський облік* : навч. посібник для студентів усіх форм навчання спеціальності 051 – Економіка / Н. В. Довгопол, Т. В. Полозова, М. О. Радченко. Харків : ХНУРЕ, 2021. 300 с. URL:<https://doi.org/10.30837/978-966-659-297-5>

7. Пилипів Н. І., Максимів Ю. В., П'ятничук І. Д. *Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: методичні вказівки для семінарських занять студентам, які навчаються за освітньою програмою 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2019. 290 с. https://ktipe.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/62/2020/03/2020_Metod_rec_BO_ind_Pylupiv_Maksymiv_Pjatnuchuk.pdf

8. Левицька С. О., Осадча О. О., Антонюк О. Р. (2021) *Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва* : навчальний посібник. ПП «Формат – А», Рівне. ISBN 978-617-515-339-0 URL: <http://http://ep3.nuwm.edu.ua/21449/>

9. L. Lovinska, S. Levitska, N. Sushko. MEASUREMENT OF REVENUE OF HIGHER EDUCATION STATE INSTITUTIONS ON THE PRINCIPLES OF REFORMED BUDGET ACCOUNTING. *Журнал Фінанси України \ Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал Державної навчально-наукової установи - Академія фінансового управління* (Журнал входить до міжнародних наукометричних баз даних Index Copernicus, Google Scholar, Research Bible, Global Impact Factor (GIF), Scientific Indexing Services (SIS), Directory of Research Journals Indexing (DRJI)). № 5, 2019 р. С. 37-49. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2019_5_4 (дата звернення: 04.06.2022 р.).

10. S. Levytska, L. Akimova, O. Zaiachkivska, M. Karpa, Sandeep Kumar Gupta. MODERN ANALYTICAL INSTRUMENTS FOR CONTROLLING THE ENTERPRISE FINANCIAL PERFORMANCE. *Financial and credit activity: problems of theory and practice* (Web of Science, Index Copernicus (Польща). Vol 2, No 33. (2020) P. 314–323. URL: <http://fkd.org.ua/article/view/206967>(дата звернення: 10.08.2022 р.).

11. Левицька С. О., Осадча О. О. Фінансовий моніторинг у первинній ланці його імплементації: гармонізація вітчизняної та міжнародної практики. *Журнал “Фінанси України” \ Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал*. 2021. № 7. С. 93–107 URL: <https://doi.org/10.33763/finukr2021.07.093> (дата звернення: 06.08.2022 р.).